

Bankacılık Sektörü (I)

Biröl EFE – Burçe BUDANUR

İstikrarlı ekonomik büyüme ancak güçlü bir finans sistemiyle mümkündür.

Finans sisteminin yüzde 92'sini bankaların oluşturduğu ülkemizde, bankacılık sektörünün sağlıklı şekilde denetimi, sürekli iyileştirilmesi ve geliştirilmesi hayati önem taşımaktadır.

Bilindiği gibi, ülkemiz 2000 ve 2001 senelerinde art arda iki ekonomik kriz yaşamıştır. Bu krizler, finans ve reel kesiminde ciddi tahribata yol açmıştır.

Krizlerin ardından finansal darboğaza giren bankacılık sektörünün 1999 yılı sonunda uygulanmaya konulan “enflasyonla mücadele” programı ile başlayan yeniden yapılandırılma süreci 2001 yılında açıklanan “bankacılık yeniden yapılandırma programı” ile daha kapsamlı ve etkin bir yapıda devam etmiştir.

Sistemde gerçekleştirilen reformlarla beraber bankalar, ülkemizin büyüme sürecinde önemli rol oynamaya başlamıştır.

2000 yılı Ağustos ayında faaliyetlerine başlayan BDDK sayesinde bankacılık faaliyetleri daha etkin bir biçimde denetlenmektedir.

Günümüzde bankacılık sektöründeki düzenlemeler büyük ölçüde uluslararası kabul görmüş standartlara uygun hale getirilmiştir.

Yapılan rasyonalizasyon çalışmaları sayesinde bankaların bilançoları güçlendirilmiş ve yatırımcılar için şeffaf hale getirilmiştir.

BDDK'nın Temmuz 2005 Bültenine göre; bankacılık sektörü toplam aktifleri Mayıs ayında 324,7 milyar YTL seviyesine ulaşmış bulunmaktadır.

Ayrıca, Haziran 2002'de uygulamaya konan “İstanbul Yaklaşımı”yla birlikte borçları yeniden yapılandırılan firmaların ödeme güçlükleri azaldığından, Mayıs 2005 itibarıyla net takipteki alacaklar 715 milyon YTL'ye gerilemiştir.

Böylelikle, bankacılık sektörü dönem net karı 2005 Mayıs ayında bir önceki yılın aynı dönemine göre %197,4 oranında artarak 1,3 milyar YTL'den 3,8 milyar YTL'ye çıkmıştır.

Bu çalışma, krizlerin ardından yeniden yapılandırma sürecine giren Türkiye Bankacılık Sektöründeki 2000 yılından günümüze kadar olan gelişmeleri ele almaktadır.

Banka Sayısı ve Türleri

Bankalar **mevduat toplama izni olan** (ticaret bankaları) ve **mevduat kabul etmeyen** bankalar olmak üzere 2 ana gruba ayrılmaktadır. Ayrıca, her bir grup sermaye kaynağına göre;

- Kamusal sermayeli bankalar
- Özel sermayeli bankalar ve
- Yabancı sermayeli bankalar

olmak üzere üç alt gruba ayrılmaktadır.

Bankacılık sisteminde yeniden yapılanmanın yaşandığı 1999-2003 döneminde 20 banka mali durumunun zayıflaması nedeniyle Tasarruf Mevduatı Sigorta Fonu'na devredilmiştir.

Ayrıca, 8 bankanın faaliyetine son verilmiş ve bankalar tasfiye edilmiştir.

Aynı dönemde Fondaki bankalardan bazılarının satın alınması da dahil olmak üzere bankacılık sektöründe 11 tane banka birleşmesi gerçekleşmiştir.¹

Tablo 1. Banka Sayısı

	2000	2001	2002	2003	2004	2005 Haziran
Banka Sayısı	79	61	54	50	48	48
Mevduat Bankaları	61	46	40	36	35	35
Kamu	4	3	3	3	3	3
Özel	28	22	20	18	18	19
Fon	11	6	2	2	1	1
Yabancı	18	15	15	13	13	12
Mevduat Kabul Etmeyen Bankalar	18	15	14	14	13	13

Kaynak: TBB

Ayrıca, Tasarruf Mevduatı Sigorta Fonu bünyesinde, alacakların tahsili amacıyla 1 banka faaliyette bulunmaktadır.²

Son beş yılda ülkemizdeki banka sayısı 2000 – 2003 döneminde hızla azalmış, 2003 yılından günümüze kadar da 2 bankanın daha faaliyetine son verilmiştir.

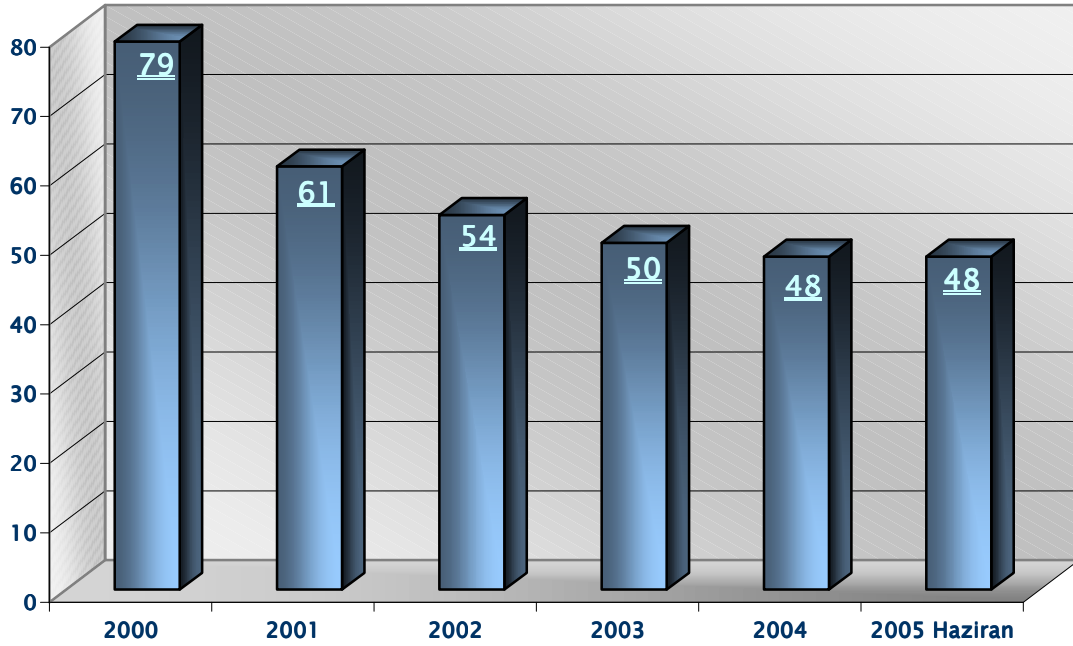
2000 yılında faaliyet gösteren 79 bankadan yüzde 40'ı hakkında tasfiye, devir, birleştirme ya da el koyma kararı alınmıştır.

2005 yılı Haziran ayı itibarıyla ülkemizde faal banka sayısı 48 olarak açıklanmıştır.

¹ BDDK Aylık Bülten, Mayıs 2005 Dönemi, 26.07.2005, SAYI: 2005 – 06

² TBB / Türkiye'de Finansal Sektör ve Bankacılık Sistemi / Mart 2005

Grafik 1. Banka Sayısı

Şube Sayısı ve İstihdam

2005 yılı Haziran ayı itibariyle ülkemizdeki banka şubelerinin sayısı 6.053'e ulaşmıştır. Bunların yüzde 99'u ticaret bankalarına aittir.

Kamusal sermayeli ticaret bankalarına ait şubelerin oranı ise yüzde 33'tür. 2004 yılı baz alındığında kamusal sermayeli ticaret bankalarının şube sayısında azalış gözlemlenirken, özel sermayeli ticaret bankalarının şube sayısı artmıştır.

Tablo 2. Şube Sayısı

	2000	2001	2002	2003	2004	2005 Haziran
Şube Sayısı	7.837	6.908	6.106	5.966	6.106	6.053
Mevduat Bankaları	7.807	6.889	6.087	5.949	6.088	6.034
Kamu	2.834	2.725	2.019	1.971	2.149	2.039
Özel	3.783	3.523	3.659	3.594	3.729	3.786
Fon	1.073	408	203	175	1	1
Yabancı	117	233	206	209	209	208
Mevduat Kabul Etmeyen Bankalar	30	19	19	17	18	19

Kaynak: TBB

2000 yılı göz önünde bulundurulduğunda ise kriz sonrasında sadece yabancı sermayeli mevduat kabul eden bankaların yeni şubeler açtığı görülmektedir. **Bu da yabancı sermayenin ülkemize girişi ve yabancı sermaye çekme açısından önem arz etmektedir.**

Yerli sermayeli bankaların şube sayılarının ise 2003 dönemine kadar azaldığı, 2003'ten sonra yeniden şube açmaya başlamalarına rağmen 2000 senesindeki şube sayılarına ulaşamadıkları görülmektedir.

Sektörde istihdam edilen kişi sayısı 2005 Haziran itibariyle 129.887 olarak açıklanmıştır.

Tablo 3. Çalışan Sayısı

	2000	2001	2002	2003	2004	2005 Haziran
Personel Sayısı	170.401	137.495	123.271	123.249	127.163	129.887
Mevduat Bankaları	164.845	132.274	118.329	118.607	122.630	125.416
Kamu	70.191	56.108	40.158	37.994	39.467	39.080
Özel	70.954	64.380	66.869	70.614	76.880	79.870
Fon	19.895	6.391	5.886	4.518	403	401
Yabancı	3.805	5.395	5.416	5.481	5.880	6.065
Mevduat Kabul Etmeyen Bankalar	5.556	5.221	4.942	4.642	4.533	4.471

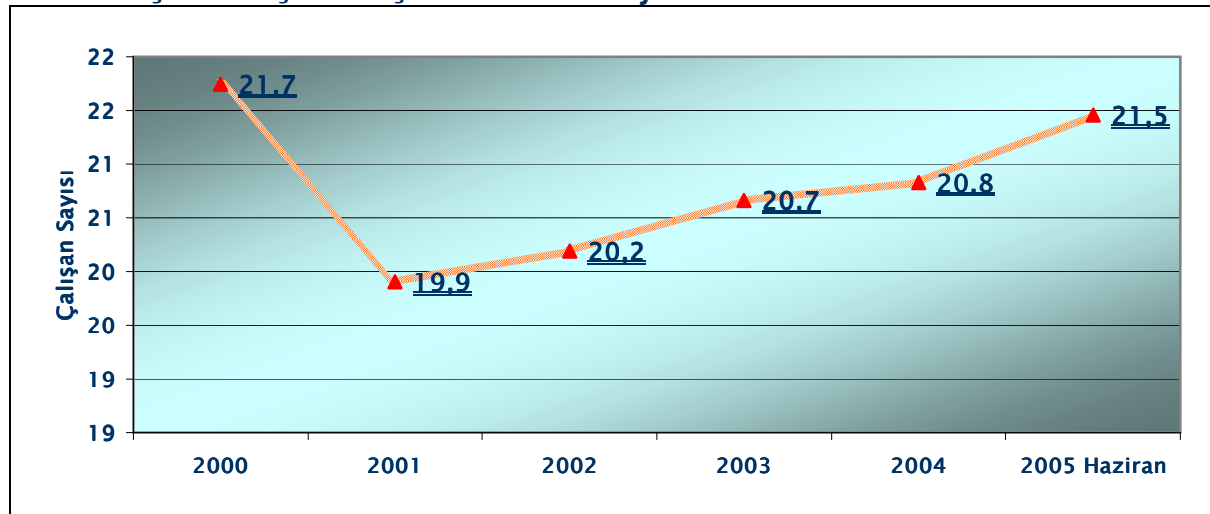
Kaynak: TBB

Sektördeki personelin yüzde 30'u kamusal sermayeli ticaret bankalarında, yüzde 61'i ise özel sermayeli ticaret bankalarında çalışmaktadır.

Yabancı sermayeli ticaret bankalarında çalışanların oranı ise yalnızca yüzde 5'tir.

2000 senesinde 929 banka şubesinin kapanmasıyla birlikte 32.906 kişinin iş akitleri sona erdirilmiştir.

Bu nedenle, şube başına düşen personel sayısının 22 kişiden 20 kişiye gerilediği gözlemlenmektedir.

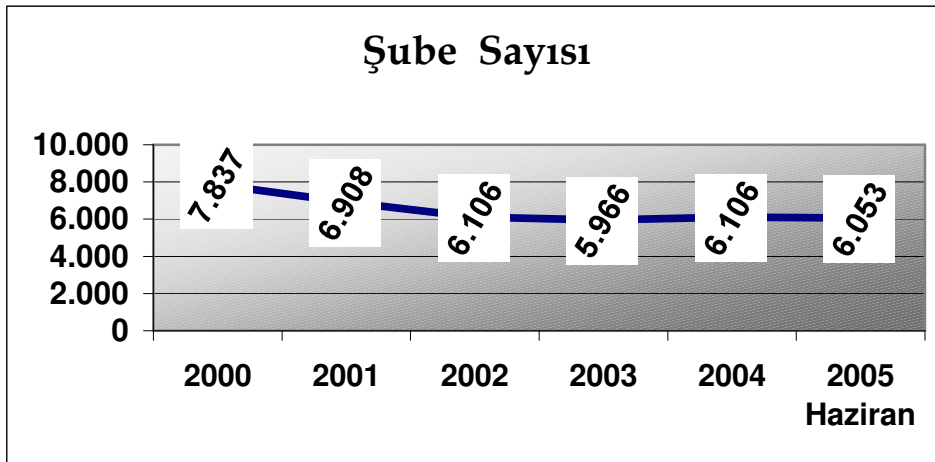
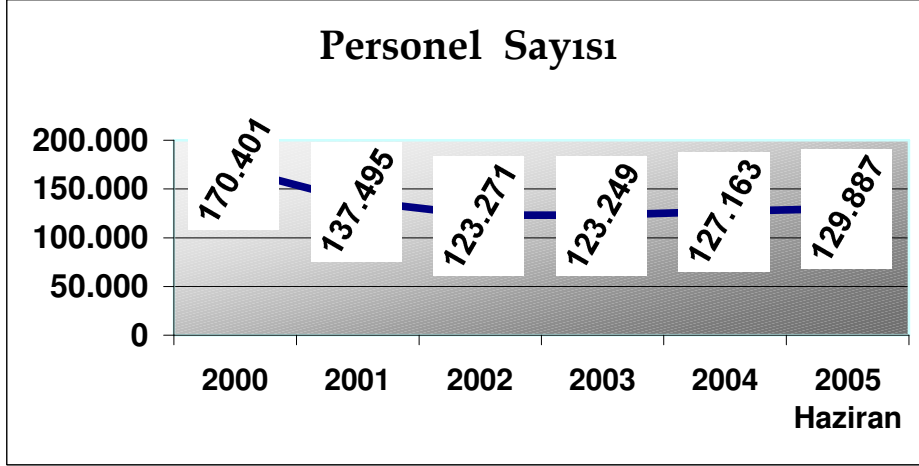
Grafik 2. Şube Başına Düşen Personel Sayısı

Kaynak: Tablo 2 ve Tablo 3

Son beş senede şube başına düşen çalışan sayısında çok ciddi bir değişiklik gözlenmemiştir. Şube sayısı ile personel sayısının doğru orantılı olarak değiştiği görülmektedir.

Grafik 3. Personel Sayısı ve Şube Sayısı

Kaynak: Tablo 2 ve Tablo 3

Bu durum; bankaların istihdam düzeyini rasyonel ve işin gerektirdiği düzeyde tuttuğunu göstermektedir. Aynı zamanda, bankacılıkta bugüne dek yaşanan problemlerin istihdamdan öte, yönetim yapısı ve denetim yetersizliğiyle ilgili olduğuna işaret etmektedir.

Krediler

2005 yılı Nisan ayında 320,8 milyar YTL seviyesinde olan bankacılık sektörü toplam aktifleri %1,2 oranında artarak Mayıs ayında 324,7 milyar YTL seviyesine ulaşmıştır.

Tablo 4. Bankacılık Sektörü Kredi Dağılımı (Milyon YTL)

	Mayıs 2005	Nisan 2005	Aralık 2004	Mayıs 2004
Kamu Kesimine Kullandırılan Krediler	4.092	4.089	4.758	4.119
Özel Kesimine Kullandırılan Krediler	109.922	105.492	92.439	77.793
Yurtiçine Kullandırılan Krediler	107.124	102.660	94.680	78.788
Yurtdışına Kullandırılan Krediler	6.890	6.920	2.517	3.124
Toplam	114.014	109.581	97.197	81.912

Kaynak: BDDK Aylık Bülten, Mayıs 2005 Dönemi, 26.07.2005, SAYI: 2005 – 06

BDDK'nın Temmuz 2005 Bültenine göre; söz konusu artışın arkasındaki en önemli etken kredilerdir.

Toplam krediler, yüzde 4 oranında artarak Nisan ayında 109,5 milyar YTL seviyesinden, Mayıs ayında 114 milyar YTL seviyesine ulaşmıştır.

Kredilerin %94'ü yurt içinde kullandırılırken, %6'sı yurt dışına kullandırılmıştır.

Ayrıca, 2004 yılının Mayıs ayıyla karşılaştırıldığında, 2005 Mayıs ayı itibariyle toplam krediler yüzde 39,1 oranında artmıştır.

2005 Mayıs ayı itibariyle kamu kesimine kullandırılan kredilerin 4,1 milyar YTL civarında gerçekleştiği görülmektedir. Ayrıca, mali sektöre verilenler hariç olmak üzere kamu kesimine kullandırılan krediler, 2004 yılı Mayıs ayı ile 2005 yılı Mayıs ayı karşılaştırıldığında çok az bir değişim olduğu görülmektedir.

Tablo 5. Bankacılık Sektöründe Sektörel Kredi Dağılımı Mayıs 2005 (Bin YTL)

FİNANSMAN KONUSU*	Toplam Nakdi Krediler	Toplam Krediler İçerisindeki Yüzde Payı	Takipteki Krediler	Genel Toplam Nakdi Krediler	Gayrinakdi Krediler
Kredi Kartları	15.187.414	12,98	946.286	16.133.700	882
Ferdi Kredi Diğer	8.835.705	7,55	50.466	8.886.171	3.253
Diğer	8.102.125	6,92	446.336	8.548.461	3.518.002
Tekstil ve Tekstil Ürünleri San.	7.706.346	6,58	1.067.932	8.774.278	3.605.900
Toptan Ticaret ve Komisyonculuk	6.609.324	5,65	394.577	7.003.901	3.616.437
Tarım	5.712.080	4,88	183.539	5.895.619	420.883
Ferdi Kredi Otomobil	5.499.514	4,70	53.036	5.552.550	323
Ferdi Kredi Konut	5.470.589	4,67	12.224	5.482.813	309
Parasal Kurumlar (Banka, Öfk, Leasing, Faktoring, Finans. Şti.)	4.608.665	3,94	40.873	4.649.538	4.181.341
İnşaat	4.089.282	3,49	325.312	4.414.594	9.018.838
Metal Ana Sanayii	3.978.677	3,40	250.575	4.229.252	4.385.067
Gıda Meşrubat ve Tütün San.	3.779.397	3,23	437.722	4.217.119	1.697.585
Araştırma Danışmanlık	3.673.162	3,14	282.155	3.955.317	1.608.141
Reklam ve Diğer Faaliyetler	3.447.468	2,95	289.113	3.736.581	1.239.226

AR& GE BÜLTEN

ARAŞTIRMA VE MESLEKLERİ GELİŞTİRME MÜDÜRLÜĞÜ
EYLÜL

FİNANSMAN KONUSU*	Toplam Nakdi Krediler	Toplam Krediler İçerisindeki Yüzde Payı	Takipteki Krediler	Genel Toplam Nakdi Krediler	Gayrinakdi Krediler
Savunma ve Kamu Yönetimi ve Sosyal Güvenlik Kurumları	2.964.993	2,53	3.763	2.968.756	568.711
Diğer Metal Dışı Madenler San.	2.154.313	1,84	361.847	2.516.160	1.323.958
Ulaşım Araçları San	1.945.405	1,66	28.274	1.973.679	1.487.830
Başka Yerlerde Sınıflandırılmamış İmalat San.	1.945.157	1,66	42.435	1.987.592	1.297.393
Kimya Ürünleri	1.937.617	1,66	144.217	2.081.834	1.247.198
Makina ve Techizat San.	1.769.238	1,51	178.192	1.947.430	1.573.420
Oteller	1.718.257	1,47	64.908	1.783.165	416.857
Perakende Ticaret ve Kişisel Ürünler	1.606.646	1,37	136.439	1.743.085	1.123.773
Motorlu Araçlar ve Yakıtlarının Perakende Satışı	1.551.130	1,33	166.782	1.717.912	1.391.621
Nükleer Yakıt ve Rafine Petrol ve Kok Kömür Ürt. San.	1.134.830	0,97	11.741	1.146.571	3.397.986
Kauçuk ve Plastik Ürünle San.	1.053.088	0,90	106.084	1.159.172	744.338
Sektör Diğer	10.549.184	9,01	802.933	11.352.117	9.253.994
TOPLAM	117.029.606	100	6.827.761	123.857.367	57.123.266

* TC Merkez Bankası tarafından yayınlanan Risk İşlemleri Genelgesinde yer alan Finans Konusu Kodlarından yararlanılarak hazırlanmıştır.

Kaynak: BDDK Aylık Bülten, Mayıs 2005 Dönemi, 26.07.2005, SAYI: 2005 – 06

Özel sektöre kullanılan krediler, 2004 yılının Mayıs ayına göre %41,3 oranında artarken, 2005 Nisan ayına göre %4,2 oranında artarak 109,9 milyar YTL olarak gerçekleşmiştir.

Mayıs 2005 itibariyle bankacılık sektöründe kullanılan kredilerin sektörel dağılımı incelendiğinde; toplam 117,02 milyar YTL'lik kredinin yüzde 13'ünün kredi kartları yoluyla kullanıldığı görülmektedir.

Kredi kartları, ferdi ve diğer krediler çıkartıldığında reel sektörün toplam 85 milyar YTL kredi kullandığını gözlemliyoruz.

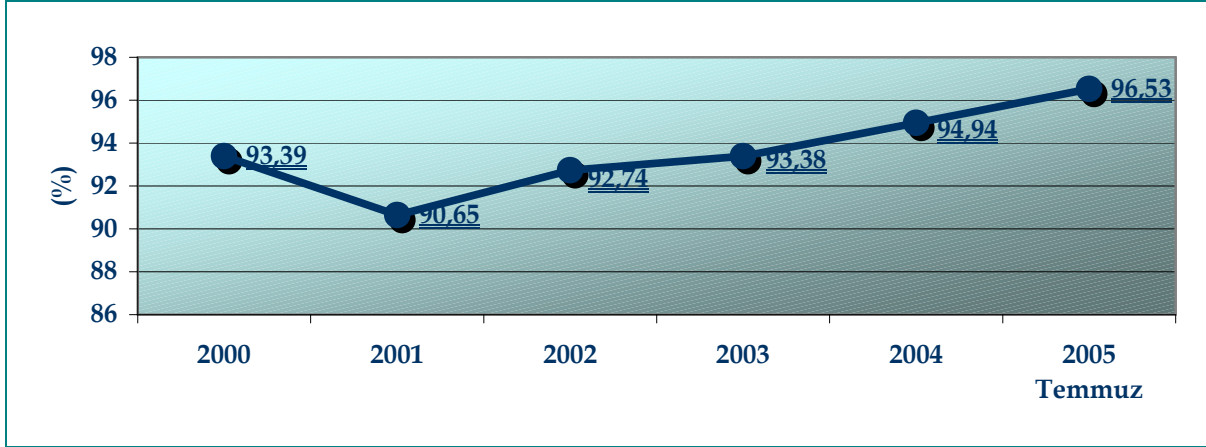
Bu sektörler arasında Tekstil ve Tekstil Ürünleri Sanayi yüzde 6,58'lik payla en çok banka kredisi kullanan sektör konumunda bulunmaktadır. Tekstil'i yüzde 5,65'lik payla Toptan Ticaret ve Komisyonculuk ve ardından yüzde 4,88'lik payıyla Tarım sektörü izlemektedir.

Toplam Krediler içerisinde Ferdi Otomobil Kredilerinin payı 4,70, Konut Kredilerinin payı 4,67 ise olarak görülmektedir.

Ticaret bankalarının sektörlere göre kredi dağılımı incelendiğinde son beş senede özel sektörün kredi kullanımındaki payının yüzde 90'nın altına inmediği görülmektedir. Bunun yanında, **2000 senesinden bu yana özel sektörün kullandığı kredi miktarında yüzde 360 oranında bir artış olmuştur.**

Grafik 4. Özel Sektörün Kullanılan Krediler İçerisindeki Payı

Kaynak: Tablo 6

Tablo 6. Mevduat Bankaları, Kurumsal Sektörlere Göre Krediler (Bin YTL)

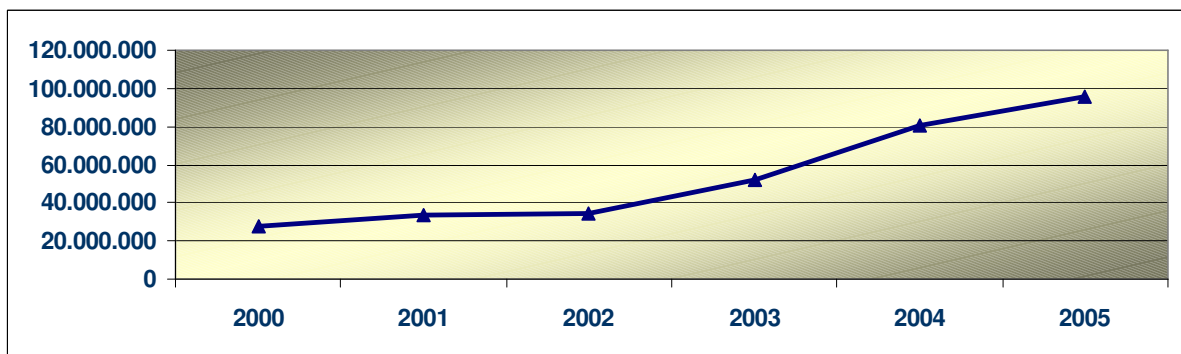
	2000	2001	2002	2003	2004	Temmuz 2005
Merkezi Yönetim	233.179	1.291.552	720.812	452.959	679.813	119
Mali Olmayan Kamu Girişimleri	531.169	378.973	22.557	190.854	353	297.800
Yerel Yönetimler	42.349	77.603	82.356	172.162	298	280.270
Mali Kuruluşlar	735.207	1.016.370	1.107.617	958.048	934	811
Özel Sektör	25.561.979	30.776.161	31.971.146	48.889.710	76.602.464	92.107.714
Yurtdışı	268.290	411.508	570.187	1.690.858	1.818.102	1.802.886
Toplam	27.372.173	33.952.167	34.474.675	52.354.591	80.684.830	95.419.150

Kaynak: TCMB Elektronik Veri Dağıtım Sistemi

Toplam krediler rakamını incelediğimizde ise, piyasaya kullandırılan kredilerin özellikle 2002 senesi itibariyle yavaş, 2003 senesinden sonra ise daha keskin bir tırmanışa geçtiği görülmektedir.

Ticaret bankaları tarafından kullandırılan toplam kredi miktarı 2000 senesinden bu yana yüzde 349 oranında bir artış göstermiştir.

Grafik 5. Mevduat Bankaları Toplam Kredi (Bin YTL)

Kaynak: Tablo 6

Kredilerin artışıdaki en önemli etken, tüketici kredilerindeki büyük artış olmuştur.

2004 Mayıs ayında, kredi kartları 8,8 milyar YTL ve tüketici kredileri 10,2 milyar YTL seviyesindeyken, kredi kartları %71,7 ve tüketici kredileri ise %81,9 oranlarında artış göstermiştir. 2005 Mayıs ayı itibarıyla; kredi kartları 15,2 milyar YTL, tüketici kredileri ise 18,5 milyar YTL olarak açıklanmıştır.

Tablo 7. Bankacılık Sektörü Tüketici Kredileri

	MAYIS 2005	NİSAN 2005	ARALIK 2004	MAYIS 2004
Tüketici Kredileri	18.564	17.179	12.731	10.089
Bireysel ve Kurumsal Kredi Kartları	15.181	14.529	13.920	8.844
Toplam	33.502	31.470	26.448	18.933

Kaynak: BDDK Aylık Bülten, Mayıs 2005 Dönemi, 26.07.2005, SAYI: 2005 – 06

Tüketici kredilerindeki artışı incelediğimizde ise konut kredileri faizlerindeki düşüş nedeniyle konut kredilerine olan talepte yaşanan artış gözlemlenmektedir.

Tablo 8. Tüketici Kredilerinin Mal ve hizmet gruplarına göre dağılımı, Kullandırılan Miktar (Milyar TL)

	Taahhüt	Konut	Diğer*	Toplam
2000	2.339.508	673.204	2.674.577	5.687.289
2001	286.010	48.092	812.810	1.146.912
2002	1.198.317	258.019	1.860.233	3.316.569
2003	4.688.961	804.967	4.988.906	10.482.834
2004	8.456.515	2.712.631	10.174.546	21.343.692

Kaynak: TBB, Tüketici Kredileri Konsolide Raporu

BDDK'nın Mayıs 2005 raporuna göre; 2004 yılı Mayıs ayında dövizle endeksli olanlar dahil olmak üzere 1,9 milyar YTL seviyesinde olan konut kredileri, %186'lık bir artışla 5,3 milyar YTL seviyesine ulaşmıştır.

Aynı dönem içerisinde, taşıt kredilerindeki artışın, konut kredilerindeki artışa kıyasla yavaşladığı gözlenmektedir.

2004 yılı Mayıs ayıyla kıyaslandığında taşıt kredileri yalnızca %42,3 oranında artmış ve 4,9 milyar YTL seviyesine ulaşmıştır.

2004 yılı Mayıs ayında toplam tüketici kredilerinin %33,8'inin taşıt kredilerinden, %18,4'ünün ise konut kredilerinden oluştuğu görülmektedir.

2005 yılı Mayıs ayında ise konut kredilerinin toplam tüketici kredilerindeki payı, taşıt kredilerinin de üzerinde gerçekleşerek %28,6 oranına ulaşmıştır.

Tablo 9. Tüketici Kredilerinin Türlerine Göre Dağılımı

	MAYIS 2005			MAYIS 2004		
	TP	YP	TOPLAM	TP	YP	TOPLAM
Tüketici Kredileri	99,99	0,01	100,00	99,98	0,02	100,00
a) Konut	28,59	0,00	28,59	18,39	0,00	18,39
b) Taşıt	26,16	0,00	26,16	33,83	0,00	33,83
c) Diğer	45,25	0,00	45,25	47,76	0,02	47,78

Kaynak: BDDK Aylık Bülten, Mayıs 2005 Dönemi, 26.07.2005, SAYI: 2005 – 06

Taşıt kredilerindeki payı ise bu oranın altında %26,2 seviyesinde gerçekleşmiştir.³

Sorunlu kredilerin toplam krediler içindeki oranı da azalmaktadır.

2001 yılında ekonomide yaşanan hızlı daralma nedeniyle sorunlu krediler hızla büyümüştür.

Ancak, daha sonra ekonomik faaliyetlerin iyileşmesi yanında, bankaların sorunlu kredileri için ayırdıkları karşılıkların artmasına da bağlı olarak sorunlu kredilerin toplam kredilere oranı düşmüştür.

Bu arada, 2001 yılında yaşanan daralmaya çözüm olarak sunulan borçların yeniden yapılandırılması programı da sorunlu kredilerin dönüşüne katkıda bulunmuştur.⁴

Tablo 10. Takipteki Alacaklar

	2001	2002	2003	2004	2004 Mayıs	2005 Mayıs
Takipteki alacaklar	13.886	10.430	8.628	6.301	8.077	6.830
Karşılıklar	6.518	6.691	7.642	5.588	7.254	6.116
Takipteki alacaklar (net)	7.368	3.739	986	713	737	651

Kaynak: BDDK, TBB

Takipteki alacaklardan bankaların ayırdığı karşılıkların çıkarılmasıyla hesaplanan net takipteki alacaklar, 2001 senesiyle karşılaştırıldığında 2005 Mayıs ayı itibariyle yüzde 91 oranında azalmıştır.

Finansal Yeniden Yapılandırma Programı

“İstanbul Yaklaşımı” olarak da bilinen FYYP hakkındaki temel düzenlemeler; 4743 sayılı Mali Sektöre Olan Borçların Yeniden Yapılandırılması ve Bazı Kanunlarda

³ BDDK Aylık Bülten, Mayıs 2005 Dönemi, 26.07.2005, SAYI: 2005 – 06

⁴ TBB / Türkiye’de Finansal Sektör ve Bankacılık Sistemi / Mart 2005

Değişiklik Yapılması Hakkında Kanun ile FYYP Çerçeve Anlaşmalarının Onaylanması, Kabulü ve Uygulanmasına İlişkin Genel Şartlar Hakkında Yönetmelik'tedir.

Bu kapsamda, Türkiye Bankalar Birliği (TBB) tarafından Finansal Yeniden Yapılandırma Çerçeve Anlaşması (Çerçeve Anlaşması) hazırlanmış ve Mayıs 2002'de alacaklı kuruluşların imzasına açılmıştır.

Üç yıl süre ile geçerli olmak üzere hazırlanan Çerçeve Anlaşması BDDK'nın 4 Haziran 2002 tarihli ve 718 sayılı Karar'ı ile onaylanmıştır.⁵

Çerçeve Anlaşması'nın amacı, finansal darboğaz yaşamakta olup, yeniden yapılandırılmaları halinde yaşaması mümkün olan üretici firmaların verimli bir şekilde çalışmalarına imkan sağlanmasıdır.⁶

Dolayısıyla, söz konusu firmaların ticari faaliyetlerinin genişlemesi yoluyla, tedarikçi ve alıcı durumunda olan diğer işletmelere iş ortamı yaratılması sonucunda istihdamın ve üretimde kapasite kullanımının artması hedeflenmektedir.

Böylece; gerek reel sektör, gerekse mali sektör kuruluşlarının, bu anlaşmaya dayalı düzenlemelere riayet etmesi suretiyle bilançolarına düzen, sağlık ve şeffaflık kazandırılması, bunun sonucunda da vergi tahsilatının artırılması amaçlanmıştır.

İstanbul Yaklaşımı'nın başladığı 24 Haziran 2002 tarihinden Nisan 2005 tarihine kadar yaklaşık 2 yıl 9 ay boyunca elde edilen sonuçlar TBB tarafından açıklanmıştır.

Tablo 11. FYYP Kapsamında Firmalar ve Borçlar

2005 Nisan	Başvuru		Sözleşme	
	Adet	Tutar (Milyon Dolar)	Adet	Tutar (Milyon Dolar)
BOF	219 (35)*	5.516	217 (29)	5.313
KOF	110	735	101	647
Toplam	329	6.251	318	5.960

*Parantez içindeki rakamlar grup içindeki firma sayılarını göstermektedir.

Kaynak: TBB

35 gruba ait 219 Büyük Ölçekli Firma (BOF) ve 101 Küçük Ölçekli Firma (KOF) yeniden yapılandırma kapsamına alınmıştır.

BOF'lara ilişkin olarak yeniden yapılandırılması gereken borç tutarı 5.516 milyon dolar iken, KOF'larda bu tutarın 735 milyon dolar olduğu görülmektedir.

⁵ TBB / Türkiye'de Finansal Sektör ve Bankacılık Sistemi / Mart 2005

⁶ TBB, Bankacılık Dergisi Sayı 41, 2002

BOF'larda kapsama alınıp da yeniden yapılandırılmayacağına kanaat getirilen 2 grup (5 firma) bulunmaktadır. Söz konusu gruplara ait borç tutarı 43.3 milyon dolardır.

KOF'larda ise aynı durumda olan 13 şirket bulunmaktadır. Söz konusu şirketlere ait borç tutarı ise 11,5 milyon dolardır.

Büyük şirketlere ait gruplardan 29'u (217 firma) ile finansal yeniden yapılandırma sözleşmesi (FYYS) imzalanmış olup, yeniden yapılandırılan borç tutarı 5.313 milyon dolardır.

KOF'lar çerçevesinde ise 101 şirketle FYSS imzalanmış ve 647,1 milyon dolarlık borç yeniden yapılandırılmıştır.

Tablo 12. BOF'larda Yapılandırmaların Bankalararası Dağılımı

	Yüzde	Milyon dolar
TMSF Bankaları	2,84	151,01
Kamu Bankaları	20,49	1.088,86
Özel Bankalar	61,74	3.280,06
TMSF	10,44	554,44
Diğer Kuruluşlar	4,49	238,63
Toplam	100	5.313

Kaynak: TBB

Büyük Şirketlerin 5.313 milyon dolarlık borcunun yüzde 61,7'si özel bankalara, yüzde 20,5'i kamu bankalarına, yüzde 13,3'ü TMSF ve TMSF bankalarına, yüzde 4,49'u ise diğer kuruluşlara aittir.

Tablo 13. KOF'larda Yapılandırmaların Bankalararası Dağılımı

	Yüzde	Milyon dolar
TMSF ve TMSF Bankaları	2	12,942
Kamu Bankaları	17	110,007
Özel Bankalar	80	517,68
Diğer Kuruluşlar	1	6,471
Topam	100	647,1

Kaynak: TBB

Küçük Şirketlerin ise yeniden yapılandırılan borç tutarı 647,1 milyon dolar olup, bu borcun yaklaşık yüzde 80'i özel bankalara, yüzde 17'si kamu bankalarına, yüzde 2'si TMSF/TMSF bankalarına, yüzde 1'i ise diğer kuruluşlara aittir.

Büyük Şirketlerin FYYS'lerde borç tutarının yüzde 43,32'si bir gruba, yüzde 22,22'si diğer iki gruba ve kalan kısım ise 26 gruba aittir.

KOF'a ilişkin yeniden yapılandırmalarda ise borç tutarının yüzde 58'i bir gruba aittir.

Tablo 14. BOF'larda Borçların Alacaklılar Bazında Dağılımı

	Yüzde	Milyon dolar
TMSF Bankaları	5,02	151,01
Kamu Bankaları	36,16	1.088,86
Özel Bankalar	32,48	978,16
TMSF	18,41	554,44
Diğer Kuruluşlar	7,93	238,63
Toplam	100	3.011

Kaynak: TBB

Sonuç ve Değerlendirme

Yıllar sonra ilk defa enflasyon oranı tek haneli rakamlara inmiş ve ülkemiz düşük enflasyon sürecine girmiştir.

Sürdürülebilir düşük enflasyon ve istikrarlı bir ekonomik büyüme için güçlü bir finans sistemi; güçlü bir finans sistemi için de hem finansal hem de reel sektörde reformların uyum içerisinde gerçekleştirilmesi şarttır.

Son beş senelik dönemde, bankaların yeniden yapılandırılmasının ve Finansal Yeniden Yapılandırma Programının makro ekonomik dengeler üzerinde olumlu etkiler yaptığı görülmektedir.

Yeniden yapılandırmalar sonucunda enflasyon gerilemiş, bu yılın ilk altı aylık döneminde birikimli enflasyon oranı yüzde 2,59 olarak açıklanmıştır.

- ✓ 2005 senesi Haziran ayı itibariyle ülkemizde 48 adet banka bulunmaktadır.
- ✓ Banka şubelerinin sayısı ise 6.053'e ulaşmıştır. Bunların yüzde 99'u ticaret bankalarına aittir.
- ✓ Yine aynı döneme ait rakamlara baktığımızda, sektörde istihdam edilen kişi sayısının 129.887'e çıktığı görülmektedir.
- ✓ 2005 yılı bankacılık sektörü toplam aktifleri Mayıs ayında 324,7 milyar YTL seviyesine ulaşmıştır.

Toplam aktiflerdeki artışın arkasındaki en önemli etken kredilerdir.

- ✓ Ticaret bankaları tarafından kullanılan toplam kredi miktarı 2000 senesinden bu yana yüzde 349 oranında bir artış göstermiştir.
- ✓ Ayrıca, 2000 senesinden bu yana özel sektörün kullandığı kredi miktarında yüzde 360 oranında bir artış olmuştur.

Kredilerin artışındaki en önemli etken ise tüketici kredilerindeki büyük artış olmuştur.

- ✓ 2004 Mayıs ayıyla karşılaştırıldığında, kredi kartları %71,7 ve tüketici kredileri ise %81,9 oranlarında artış göstermiştir, ve
- ✓ 2005 Mayıs ayı itibariyle; kredi kartları 15,2 milyar YTL, tüketici kredileri ise 18,5 milyar YTL olarak açıklanmıştır.

Tüketici kredilerindeki artışı incelediğimizde ise konut kredileri faizlerindeki düşüş nedeniyle konut kredilerine olan talepte yaşanan artış gözlemlenmektedir.

- ✓ 2004 Mayıs ayında, 1,9 milyar YTL seviyesinde olan konut kredileri, %186'lık bir artış göstermiştir, ve
- ✓ 2005 Mayıs ayı itibariyle 5,3 milyar YTL seviyesine ulaşmıştır.

Bankaların sorunlu kredileri için ayırdıkları karşılıkların artmasına ve finansal yeniden yapılandırma programının dönüşlere katkıda bulunmasına bağlı olarak sorunlu kredilerin toplam kredilere oranı düşmüştür.

- ✓ Net takipteki alacaklar, 2001 senesiyle karşılaştırıldığında 2005 Mayıs ayı itibariyle yüzde 91 oranında azalmıştır.

Ayrıca; finansal yeniden yapılandırma programı çerçevesinde:

- ✓ 35 gruba ait 219 Büyük Ölçekli Firma (BOF) ve 101 Küçük Ölçekli Firma (KOF) yeniden yapılandırma kapsamına alınmıştır.
- ✓ Büyük şirketlere ait gruplardan 29'u (217 firma) ile finansal yeniden yapılandırma sözleşmesi (FYSS) imzalanmış olup, yeniden yapılandırılan borç tutarı 5.313 milyon dolardır.
- ✓ KOF'lar çerçevesinde ise 101 şirketle FYSS imzalanmış ve 647,1 milyon dolarlık borç yeniden yapılandırılmıştır.

Bankaların yeniden yapılandırılması sayesinde, ülkemizdeki bankaların finansal problemleri büyük ölçüde çözüme kavuşmuştur. İlk aşamada, likidite problemleri aşılmış ve bilançolarda biriken sorunlar için önlemler alınmıştır.

Şimdiki aşama ise bankaların yönetim ve stratejilerinin yeni bir anlayışla operasyonel açıdan yeniden yapılandırılması olmalıdır.

Çünkü, sağlıklı ve gelişmiş bir finans sektörü ancak etkin yönetim uygulamaları ve yeterli denetim faaliyetleri ile mümkündür.

Bankacılık sistemi ülkemiz ekonomisinin can damarıdır.

Bankaların gitgide uluslararası standartlara ulaşması ve süregelen uygulamalar sayesinde bilançolarının daha da güçlenmesiyle makro ekonomide istikrar sağlanacaktır.

Böylece; ekonomik faaliyetler canlanacak ve özellikle ülkemize yabancı yatırımların girişi artacaktır.

Biz, finans sistemi ile reel sektörün bir madalyonun iki yüzü gibi olduğunu düşünüyoruz.

Bankacılık sisteminin artık geçmişte olduğu gibi sadece güneşli havada şemsiye tutmayacağını, yağmurlu havalarda da reel sektörle işbirliği halinde olacağına inanıyoruz.

Enflasyonun düşme sürecine girdiği, faizlerin dünya standartlarına göre yüksek olmasına karşın geçmişe nispetle daha düşük düzeyde olması, bankaların iş yapmak için hazine bonusu ve devlet tahvilleri yerine, reel sektöre yönelmesinde rol oynamıştır.

Aynı gemide yolculuk yaptığımızın bilincinde olarak, bankalar ve reel sektör arasında her zamankinden daha yoğun işbirliğine ihtiyacımız var.

Çünkü, hedefimiz aynı.

Bir taraftan kendi varlığımızı sürdürmek için kâr elde etmek durumundayız, diğer taraftan da ülkemizin katma değerine, refahına, insanların iş ve aş bulmasına yardımcı olmak zorundayız.